

İSTANBUL MÜZESİ'NE DOĞRU ...

Prof.Dr.Metin SÖZEN

İstanbul Büyük Şehir Belediye Başkanlığı, bir süre önce kendisine bağlı müzelerin günümüz koşullarına ve geleceğe dönük gelişmelere ne oranda cevap verdiği konusunda ayrıntılı bir araştırma yaptırmıştı. Bu araştırmanın sonuçları doğrultusundaki ilk girişimlerden birisi de, dünyanın doğal güzellikleri, tarihsel ve kültürel değerleri açısından en önde gelen kentlerinden İstanbul'un önemine uygun bir Belediye Müzesi'ne hızla kavuşturulması yönündeydi.

Dün devletin yönetildiği, yöneticilerin yakın çevreleriyle birlikte yaşadıkları Dolmabahçe, Yıldız sarayları, İhlamur ve Maslak kasırlarının son yıllarda düzeyli ve çok yönlü bir biçimde Türk ve Dünya kültürüne açılması, tarihi yarımadadaki Topkapı Sarayı ve çevresi dışında yeni ve güçlü, ikinci bir müzeler bölgesinin doğmasına neden olmuştu. Bu birbirinden ilginç saray, köşk ve kasırların; özelliklerle yüklü tarihsel bahçelerinin, çağdaş biçimde yeniden düzenlenerek açılması, yurtiçinde ve yurtdışında ilgiyi umulanın çok üstünde arttırmış, "Müze-Saraylar" da yeni bir kimliğe kavuşmuşlardı. Artık ulusal ve uluslararası kültür ve sanat etkinliklerine de yer verilen bu yakın tarihimizin birbirinden önemli yapılarından birisinin bazı bölümlerinin, Belediye Müzesi olarak belirtilen nedenlerle onarılıp yeniden düzenlenmesi, sanırım birçok açıdan doğru bir yaklaşım olacaktı. Yıldız Sarayı içinde 'Güzel Sanatlar Binası'nın "Belediye Müzesi", bitişiğindeki 'Marangozhane'nin "Uluslararası Sanat Galerisi" olarak yeniden düzenlenmesine karar verilir verilmez de, ayrıntılı bir araştırma yapılarak, zaman içinde çok yıpranmış bu bölümlerin hızla yeniden yaşama geçirilmesi çalışmaları başlatıldı. Böylece, bir yandan yapılar özenle kimliklerine uygun bir biçimde onarılarak kurtarılacak; öte yandan, Yıldız Sarayı gibi tarihsel ve kültürel değeri yüksek bir merkezde çağdaş sergilemelere yer verilerek, çok yönlü bir yarar sağlanmış olunacaktı.

Onarım çalışmalarıyla birlikte ilk olarak Gazanfer Ağa Medresesi'ndeki İstanbul Kültür ve Sanatı ile ilgili tarihi eşyaların sistematik bir biçimde düzenlenmesine geçildi; gerekli ilk onarımları yapıldı; tarihi eşyalar, ayrıca bilimsel araştırmalara olanak sağlayacak bilgilerle de donatılmaya başlandı. Bu çalışmaların ışığında oluşturulan yeni müzeyi gezecekler, İstanbul kenti ile ilgili birbirinden ilginç tarihsel ve kültürel değer taşıyan birçok değişik malzemeyi inceleyebilecek; özel sergileme düzeniyle de bu mekânın önemini daha kolay algılayabileceklerdir. Böylece, başta kentimizin "Hemşehrileri" olmak üzere, yerli yabancı herkes, kendine özgü özelliklerle yüklü bir dünya kentinin kültürel ortamından sınırlı da olsa bir kesit alabilecekler; bu çok yönlü "mesaj" gelecek kuşaklar için de doğrudan ve dolaylı bir eğitim olacaktır. Kuşkusuz değişik yollardan sağlanacak katkılarla, Müze'nin kapsam ve içeriğinin büyümesi, İstanbul kentinin gerçek kimliğinin açıklanmasına büyük yarar sağlayacaktır. Yapılacak yayınlar, kültürel toplantılar, özel biçimde hazırlanmış sürekli değişen yeni değerlendirmelerle, burada durağan değil, dinamik bir müze anlayışı egemen kılınmak istenmektedir. Ayrıca, başta kent halkı olmak üzere herkesin, burada kendilerinden bir parça bulmaları da, öngörülen temel amaçlardan biridir. Bu müzenin kısa sürede amaçlanan öğelerle donatılması; gelişme ve büyümeye süreklilik kazandırılması; çağdaş müzeciliğin bütün denemelerine burada da tanık olunması, yaşayan bir müze için beklenen özlemlerdir.

Kentler de insanlar gibidir, doğarlar, gelişirler. Kentliler onun her evresini algılayabilirlerse, kentlerine daha sıkı bağlanma olanağı bulurlar. Belediye Müzesi'nden beklenen - Yıldız Sarayı'nın da bir parçası olması nedeniyle - köklü geçmişimizi vurgulaması, sergileme düzeniyle geçmişle gelecek arasında bağ kurabilmemizi sağlayan canlı bir ortamın yaratıcısı olmasıdır. Bunu destekleyecek bölümlerden birisi de, bitişindeki "Uluslararası Sanat Galerisi"dir. Düne kadar çok güç koşullar altında günümüze ulaşan, ancak özenle onarılan Yıldız Sarayı'nın Marangozhane bölümü, sanırız artık sanatın ve kültürün yoğun yaşanacağı, dünyadaki gelişmelerin yansıtılacağı bir merkez durumuna gelecektir. Sanat ve kültür aracılığıyla sıcak, sağlıklı, kalıcı ilişkilerin kurulması için yeniden tasarlanan bu bölüm, aynı zamanda bitişindeki Belediye Müzesi ile bir bütün oluşturacak, geçmişle de bağ kurma olanağı verecektir. Bunu destekleyecek bir diğer öge de öndeki "Hasbahçe"dir. "Dün" kadar yakın bir dönemde İstanbul yaşamında özel bir yeri olan; değişik sanatçılar tarafından yapılan tablolardan gelişme ve gelişmesini izleyebil-

diğimiz Hasbahçe de, kısa sürede eski kimliğine kavuşacak; Belediye Müzesi'ne ve Uluslararası Sanat Galerisi'ne gelenlerin toplanabilecekleri, dinlenebilecekleri özel bir yer olacaktır. Bir bakıma, Yıldız Sarayı, gerçek özelliklerini; zaman içinde kazandığı değerleri, o zaman önemi oranında yansıtabilecektir.

Bir yıldan daha kısa bir sürede ulaşılan bu olumlu sonuçlar, Kültür ve Sanatla ilgili kurum ve kuruluşların yakın işbirliğinin nasıl büyük bir önem taşıdığını da ortaya koymuştur. Demek ki, böylesi bir işbirliği sağlandığında, kısa sürede düzeyli, sağlıklı, kalıcı, geleceğe, gelişmeye dönük sonuçlar alınabilmektedir. Dün devletin yönetildiği, yöneticilerin yakın çevreleriyle birlikte yaşadığı Yıldız Sarayı'nın bütünlüğe kavuşturulması, olumsuz etkilerden arındırılması, çağdaş öğelerle donatılması, sanata ve kültüre verdiğimiz değerin daha açık olarak anlaşılmasına da neden olacaktır.

İstanbul'un "Dünya Kültür Kenti" kimliğine yeniden kavuşması, birbirinden ilginç inceliklerle donatılması, yalnız İstanbul için değil, ülkemiz için de büyük bir kazançtır. "Belediye Müzesi", "Uluslararası Sanat Galerisi" nedeniyle Yıldız Sarayı'nda yapılan bu çalışmalar, değişik kuşaktan bilgili, becerili insanları bir araya getirmiş, kısa sürede olumlu sonuçlar alınabileceğini göstermiştir. Bu yolda katkı sağlayan herkese, kültür ve sanat adına teşekkür borcumuz olmalıdır. Artık en önemli nokta, böyle özenle yenilenen, düzenlenen bir ortamda çağdaş gelişmelerin süreklilik kazanması, egemen olmasıdır.